

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10

150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 16. mars 2018

Efni: Viðbótarumsögn um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lagaákvæðum um markaðar tekjur, þingskjal 241, 167. mál.

Á fundi fulltrúa SA og fjárlaganefndar þann 12. mars síðastliðinn óskaði nefndin eftir minnisblaði um afstöðu Samtaka atvinnulífsins til þeirrar stefnu stjórnvalda að fella niður markaða tekjustofna, þ.m.t. þá tekjustofna sem tengjast tryggingagjaldi og fjármagna félagsleg réttindi sem samið hefur verið um í tengslum við kjarasamninga í þríhliða samstarfi stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins.

Í umsögn sinni um frumvarp til laga um opinber fjármál í október 2015 gerðu Samtök atvinnulífsins alvarlegar athugasemdir við 50. gr. frumvarpsins sem miðaði að því að draga úr mörkun tekjustofna.

Var þar bent á að stór hluti markaðra tekna stafi af álögðum gjöldum á ákveðna hópa til að standa undir kostnaði við tiltekið eftirlit eða þjónustu. Samhengi hafi þannig verið á milli gjaldtökkunnar og raunverulegs kostnaðar við verkefni. Ef verkefni hafi krafist aukinna fjármuna hafi það réttlætt hækkun gjalda og á sama hátt hafi ónýttar fjárheimildir gefið tilefni til lækkunar gjalda. Þá var lögð áhersla á einfaldleika og gegnsæi skattheimtu til að stuðla að samfélagslegri sátt um nauðsyn hennar. Forsendur fyrir gjaldtöku myndu breyta við aftengingu sambandsins milli slíkra tekjustofna og undirliggjandi verkefna.

Stefnumörkun þessari var andmælt sérstaklega varðandi ráðstöfun á tryggingagjaldi eða öðrum mörkuðum tekjustofnum sem aðilar vinnumarkaðarins hefðu samið um og væru í gildi iðgjalda. Ætti þetta við um atvinnuþryggingagjald, gjald til jöfnunar og lækkunar örorkubrýði lífeyrissjóða, fæðingarorlofsgjald, ábyrgðargjald vegna tryggingar krafna vegna gjaldþrota vinnuveitenda, gjald til starfsendurhæfingarsjóða, markaðsgjald og iðgjald vegna slysatryggingar sjómanna. Var bent á að um slík gjöld gilda allt önnur lögmál en um aðra markaða tekjustofna ríkisins enda fælu þau í sér útfærslu á samkomulagi sem væri í gildi við aðila vinnumarkaðarins um fjármögnun tiltekinna réttinda á vinnumarkaði. Um væri að ræða grundvallarbreytingu á íslenska vinnumarkaðslíkaninu en þríhliða samstarf stjórnvalda, Samtaka atvinnulífsins og verkalýðshreyfingar byggði oftast en ekki á mörkuðum tekjustofnum til að fjármagna viðkomandi verkefni. Þetta væri fyrirkomulag sem þróast hefði á undanförunum 3-4 áratugum og væri órjúfanlegur hluti vinnumarkaðslíkansins.

Í umsögn sinni um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lagaákvæðum um markaðar tekjur frá því 7. mars sl. kom fram að SA gætu fellt sig við útfærslu sem fæli í sér að lagaákvæði tryggði að markaðar tekjur tiltekinna verkefna yrðu „aldrei lægri en sem nemur“ þeim markaða tekjustofni sem liggur til grundvallar, enda leiði það efnislega til sömu niðurstöðu og ef fjárhæðinni hefði verið ráðstafað beint til þess aðila sem fer með verkefnið. Samtökin ítrekuðu þó þær athugasemdir sem þau höfðu áður gert um að tryggingagjaldi væri ætlað að fjármagna iðgjöld sem tengdust réttindum launafólks á grundvelli samkomulags ríkisins og aðila á vinnumarkaði og því gildi um það allt önnur lögmál en um aðra markaða tekjustofna ríkisins, enda tengdist það kjarasamningum með aðkomu stjórnvalda.

Í nýlegu nefndaráliti fjárlaganefndar um þingsályktunartillögu um stofnefnahagsreikning fyrir ríkissjóð (65. mál, 148. löggjafarþing) kom fram að alþjóðlegir reikningsskilastaðlar (IPSAS) feli í sér að svokallaðar markaðar tekjur, þ.e. að tilteknir tekjustofnar ríkisins sem eru markaðir ákveðnum stofnunum eða verkefnum á gjaldahlið fjárlaga, renni framvegis beint í ríkissjóð í stað þess að vera eynamerktir til tilteknum útgjöldum. Staðlarnir stangist þannig á við margvísleg sérlög sem kveða á um mörkun tekna.

Samtökin telur þessa röksemdafærslu byggða á misskilningi enda séu reikningsskilareglur, þ.m.t. alþjóðlegir reikningsskilastaðlar, reglur sem segja til um hvernig reikningsskil þeirra aðila sem þau ná til skuli gerð. Tilgangur reikningsskila er að greina frá liðnum atburðum sem endurspegla hagrænar ákvarðanir sem teknar voru á því tímabili sem reikningsskilin ná til. Reglumar segi til um hvernig beri að skrá viðskipti eða aðra atburði og hvernig segja skuli frá þeim í reikningsskilunum, en leggja hvorki skyldur né hömlur á það hver viðskiptin eru eða á hvaða grundvelli þau eru byggð. Ekki verður því séð að ákvæði þeirra reikningsskilareglna, sem beitt er eða verður beitt hjá ríkissjóði eða einstökum ríkisstofnunum, geti haft áhrif á ákvörðun löggjafans um hvort tekjur ríkisins skuli markaðar eða ekki.

Af framangreindum ástæðum er ekki nauðsynlegt að fara þá leið sem lagt er upp með í framangreindu frumvarpi. Í stað þess megi einfaldlega mæla fyrir um sérstök ákvæði um mörkun þeirra tekna sem mynda tryggingagjald, þrátt fyrir að hin almenna stefnumótun laga um opinber fjármál gildi um aðrar markaðar tekjur.

Samtök atvinnulífsins ítreka þá afstöðu sína að ekkert standi í vegi fyrir því að þeim gjaldstofnum sem mynda tryggingagjald verði mörkuð sérstada og þau verði undanþegin almennri stefnumörkun hvað varðar aðra markaða tekjustofna. Samtökin telja það nauðsynlegt svo ekki komi til röskunar á samstarfi stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins um þau mikilvægu verkefni sem samið hefur verið um í kjarasamningum á grundvelli þríhliða samstarfs.

Virðingarfyllst,
f.h. Samtaka atvinnulífsins

